

ULTREYA

Escolma de cántigas

*ordeadas por
Alvaro das Casas*

Pontevedra

1934

Cantos da Patriã

Himno Galego

Que din os rumorosos
na costa verdecente
o raio trasparente
do prácido luar?

Qué din as altas copas
do escuro arume arpado
co seu ben compasado
monótono fungar?

Do teu verdor cinguido
e de beninos astros
confin dos verdes castros
e valeiroso chán.

Non dés a esquecemento
da inxuria o rudo encono.
Esperta do teu sono,
fogar de Breogán!

† Casta dos celtas esperta axiña,
ergue do fango da escravitú.
Patria da ialma, teus ceibes cantos
enchan o mundo de norte a sul.

Das costas bravas do Finisterre
deica as douradas veigas do Sil,
roxan os ventos de loita e morte
contra os tiranos do meu país.

‡ Dos meus pasados bendita terra,
nai adourada da miña nai,
creva as cadeas que te asoballan
e cingue a croa da libertá

Cantai galegos o himno xigante
dos pobos ceibes, dos pobos grandes,
cantai galegos a ideia santa
da independenza da nosa Patria.

Ultreya

Ei Armórica, Cornubia e Cambria,
Scocia, Erin, Galiza e a illa de Man!
Son as sete nazóns celtas
fillas do Rei Breogán.

Miña Patria Galiza
ti és, e ti serás,
cos teus verdes agros
o mais quente fogar.

Son os sete ciños brancos,
os fillos dos Dedaniáns!
Para ti miña Patria
nos beizos un cantar;
nos peitos a ledicia
da nosa moxedá.

O Caidi

Branças neves na montana
brancas as ondas do mar,
branca arela, miña Patria,
esta arela de cantar.

Rexos penedos no monte,
rexas proas pol-o mar,
rexa arela, miña Terra,
esta arela de te amar.

Ledas as augas da ría,
ledas as froles do val,
leda arela, miña Patria,
a arela de cantar.

Ei! rapaces vinde logo,
imos todos a ruar;
na noite rompeu a lúa.
Ai! irmáns, que gloria dá.

Canzóns vellas

Himno dos pelengrins framencos

Dum Pater familias,
rex universorum
donaret provincias,
just apostolorum;
Jacobus Hispanias
lux illustrat morum.

Primus ex apostolis,
martir Jerosolymis
Jacobus egregio
sacer est martirio.

Jacobi Gallaetia
opem roget piam;
glebe cujus gloria
dat insignem viam,
ut precun frequentia
cantet melodiam.

Herru Sanctiagu!
Got Sanctiagu!
E ultreja, e sus eja!
Deus, adjuva nos!

Romance de Dona Alda

A cazar saíu Don Pedro,
a cazar como solía;
os seus cans levaba cansos,
Don Pedro mais canso ía.

Chegou ao meio da serra,
para casa se volvía,
chegou á porta da casa
esmorecente caía.

Fágame a cama mi madre
fágame a cama mi vida,
que vou para a vida eterna,
que vou para a eterna vida.

A cazar saíu Don Pedro,
a cazar como solía;
os seus cans levaba cansos,
Don Pedro mais canso ía.

Romance de Don Sancho

Camiña Don Sancho,
mañanciña fría,
a terra de mouros
a librar cautivos.

Á beira da fonte
da fonte belida,
as rendas de liño
lavaba a meniña.

De terra de mouros
Don Sancho volvía:
a ialma na fonte
deixara cautiva.

Romance de San Xohan

Mañanciña de San Xohan,
mañanciña a mais garrida,
que baila ao sol cando nace
e rí cando morre o día.
Onde vai Nosa Señora,
onde vai Santa María?
—Vai cara a banda do mar,
vai cara a banda da ría?
—Que diz a Virxe que diz,
que dice Santa María?
—Cal será a meniña, cal,
que colla a frol da auga fría?
—Non será dama nin deuda,
que será a princesa Aldina,
a princesa namorada,
filla do Rei de Galiza.
Non hai outra como ela,
tan feitiña e tan bonita
c-aqueles seus ollos craros
do color d-auga da ría.
Soio ti Aldina serás
quen leve a frol de auga fría.

Verbas dos poetas

Negra sombra

Cando penso que te fuches
negra sombra que m-asombras
ao pé dos meus cabezales
tornas facéndome mofa.

Cando maxino que és ida
no mesmo sol te m'amostras
i-eres a estrela que brila
i-eres o vento que zoa.

Si cantan és ti que cantas
si choran és ti que choras
i-és o marmurio do río
i-és a noite, i-és a aurora.

En todo estás e ti és todo,
pra min i-en min mesmo moras
non me deixarás ti nunca
sombra que sempre m-asombras.

Rosalía Castro

Regueifa

A balandra dos Ultreyas
leva os corazóns por vela,
navega cara o futuro
toda Galiza vai n-ela.

Toda Galiza vai n-ela,
prenda do meu paladar
os mares, pol-o infinito,
que leviáns son de pasar.

Que leviáns son de pasar,
prenda do meu corazón,
os astros forman trisqueles
en cada constelación.

En cada constelación
óise cantar unha estrela:
"Alá vai a frol das naos;
toda Galiza con ela".

F. Bouza Brey

Os teus ollos

Cando se pon a lúa
tras dos penedos,
choran as estreliñas
todas do ceio.
Tamén eu choro,
cando non m-alumean
eses teus ollos.

Buscan os pitorreises
pra faguer niños
a herba santa que nace
beira do río.
Eu busco soio
unha mirada meiga
deses teus ollos.

Ten a sereia o canto
e a serpe o alento,
o lago ten a onda
Deus ten o inferno.
Tí tés dabondo
co que tés escondido
neses teus ollos.

Curros Enríquez

Alalá de Vilagarcía

Ao pasar as illas de Oons
acordácheme meniña;
despois das illas pasadas
foi como si non che vira.

Pol-o mar abaixo vai—unha troita de pé,¹⁷
corre que te corre quen—a poidera coller,
quen a poidera coller—que a poidera pillar
pol-o mar a vaixo vai—unha troita a nadar.

O vento que che levou
meniña para Marín,
o vento que che levou
púdome levar a min.

Pol-o mar abaixo vai, etc.

O home que ha de ser home
ha de ter a man lixeira,
ha de coller a rosíña
sin abalar a roseira.

Pol-o mar abaixo vai, etc.

Teño lanchas, teño redes,
teño sardiñas no mar,
teño unha nena bonita,
pra qué quero traballar?

Pol-o mar abaixo vai, etc.

Ruada de Estribela

Terra fría non dá pan,
as mociñas da ribeira
na montana non se afán.

Estreliña do luceiro,
quen ten amores non durme
si non o sono primeiro.

Veña o pandeiro a ruar,
que estas son as mazarocas
que hoxe teño de fiar.

Lanchiña que vas en vela:
leva panos e refaixos
pra as mociñas de Estribela.

Mariñada de Rianxo

Ai Pepiño adios.
ai Pepiño por Dios non te vaias,
quédate con nós,
non te vaias afogar á praia.

Sálvora, ai San Vicente!
Sálvora, adios Mourente!
Sálvora boca da ría
xa entraron as dornas en Vilagarcía.

¶ Ai Pepiño adios, etc.

Sálvora, vento norteiro!
Sálvora, meu compañeiro!
Sálvora, vento ventiño!
xa están as rapazas na punta de Aguiño.

Ai Pepiño adios, etc.

Sopra ventiño e asubía
lévame fora da ría;
Sálvora, ai San Vicente!
que as nenas bonitas están en Monrente.

Ai Pepiño adios, etc.

Cántigas pra bailar

Canto dos maíos

Ehí ven o maio
galán e froldo;
pol-a lúa cheia
naceu pequeniño.

Ehí ven o maio
frolido e galán.
Todal-as rapazas
amores lle dan.

O maio bribleiro
que rico que ven:
din que trai as froles,
din que trai a mel.

Din que trai as herbas
para namorar,
e o caravel roxo
da veira do mar.

Roda de nenos

Uri, uri, uri
ven pol-o río, ven pol-o río,
uri, uri, uri,
ven pol-o río meu amor.

Xa se foi a neve,
xa rompeu o sol
pra cantarvos nenas
vimos todos nós.

Uri, uri, uri, etc.

Lanchiñas en vela
fulxen no resol,
cantai, cantai todos
que o inverno se soi.

Uri, uri, uri, etc.

Frolecen os arbres,
renacen as frols,
neste rechouchío
de cen reiseñols.

Uri, uri, uri, etc.

Canta que te canta
vimos a cantar
a canzón belida
de vos relembra.

Uri, uri, uri, etc.

Bailado de mozas

Eu namorar namorar namoreime.
enamorisquéime na beira do mar.
Eu namorar namorar namoreíme
e xa non me podó desennamorar.

Eu teño un canciño, bunito abofé,
que baila a muiñeira na punta dun pé;
na punta dun pé por toda a serán
eu teño un canciño que baila na man.

Ai Maruxiña non vaias á herba
que ven o ventíño e toda cha leva,
e toda cha leva e lévach-a toda,
ai Maruxiña non me sexas tola.

Eu teño unha rosa rosiña xentil
que se me parece moitísimo a tí;
unha vez que louco lle puxen a man
a rosa murxóuse, tal é de levián.

Bailado de mozos

Esí fai o que ben baila,
esí fai o bailador;
unha volta polo meio
e outra pol-o arrededor.

Unha volta pol-o meio
co cheleque i-o calzón,
co-a monteira e a guillada
e nos beizos unha frol.

Unha volta en puntos longos
dada toda no arredor,
cun lostrego nas olladas
relocintes de arrebol.

Esí sí fai o que ben baila,
esí fai o meu amor
denantes de dar os puntos
para bailar ao meu son.

anza das pandeiradas de Nebra

Prende salgueiriño prende,
prende na fonte sereia,
tamén os meus ollos prenden
nas olladas dunha nena.

Estreliña do luceiro
a da moita craridá,
váise o día ven a noite,
vaise a nosa mocedá.

O carballo que é pequeno
tamén dá pequena sombra,
á meniña que é pequena
pouquiña dote lle abonda

Dame de beber ribeiro
ribeiro de Ribadavia,
dame de beber ribeiro
ribeiro da tua labia.

Aluméame alumea
estreliña da fartura,
aluméame alumea
namentras non sai a lúa.

Baile con son de muiñeira

E quer que lle quer, e quer que lle quer,
e quer que lle quer que lle faga uns zapatos,
e quer que lle quer, e quer que lle quer,
e quer que lle quer que lle saian ben goapos;
ai Xesús! que demo de nena,
ai Xesús! as cousas que ten;
agora que xa teño os zapatos feitos
quer que lle poñan os lazos tamén.

E quer que lle quer, e quer que lle quer,
e quer que lle quer que lle faga un refaixo,
e quer que lle quer, e quer que lle quer
e quer que lle quer que li-o faga ben baixo.
ai Xesús! que demo de nena,
ai Xesús! as cousas que ten;
agora que xa lle fixen a faldra
quer que lle poñan o dengue tamén.

E quer que lle quer, e quer que lle quer,
e quer que lle quer que lle faga unhas meias,
e quer que lle quer, e quer que lle quer
e quer que lle quer que llas faga ben negras;
ai Xesús! que demo de nena,
ai Xesús! as cousas que ten;
agora que teño feitas as meias
quer que lle poñan as ligas tamén.

landa

Fare-well, for, I must leave thee
my own my native shore
and doom'd in foreing lands
to dwell, may never see thee more;

For laws, our tirant laws,
have said, that seas must roll betwe
Old Erin and her faith-ful sons,
that love to wear the green.

Oh! we love to wear the green
Oh! how we love the green;
on native land we cannot stand
for wearing of the green!

Yet where so-e'r the exile lives
tho'oceans roil between
thy faith-full sons will fondly sing
"the wearing of the green".

Roda de nenos

Estábase un señor gato
en silla de ouro sentado,
calzando media de seda
zapato branco e picado.

Preguntáronlle os amigos
se quería ser casado
con Michuquiña-Morena
que andaba alí d'él ó lado.

Fixose desentendido
do seu rango moipreciado,
mais indo un día tras ela
caéuse dende un tellado...

Médicos e ciruxanos
logo o dan por desahuciado
i-el logo fai testamento
en tono desconsolado:

«Na madriña si m'eu morro
non m'enterren en sagrado,
entérrenme en campo verde,
onde a pacer vai o gado,

déixenme a cabeza fora
i-o cabelo ben peinado
para que digan as xentes:
Este probe desdichado

non morreu de tabardillo
nin tampouco de costado
que morreu de mal de amores
que é un mal desesperado.